

Predicaten: ster, keur, elite en PROK

Het predicaatstelsel van het KWPN is uniek in de wereld en er is geen stamboek dat op deze manier onderscheid maakt tussen de kwaliteiten van haar merries. Elk predicaat heeft een andere betekenis en kent andere eisen om het predicaat daadwerkelijk te krijgen. Dit geeft veel informatie aan fokkers en eigenaren en is een goed hulpmiddel, maar niet iedereen kan precies vertellen wat elk predicaat inhoudt. Daar willen we met deze serie verandering in brengen. In deze aflevering staan de predicaten ster, keur, elite en PROK centraal.

Het KWPN kent een intensieve hengstenselectie en alleen de beste hengsten worden goedgekeurd voor de dekdienst. Wat betreft de merrieselectie is het de eigenaar zelf die bepaalt of zijn merrie goed genoeg is om mee te fokken. Wel kent het KWPN een uitgebreid predicaatsysteem om onderscheid in kwaliteiten van merries te kunnen maken, om eigenaren te stimuleren en als informatiebron. Maar welke predicaten zijn er eigenlijk precies en wat houden ze in? Aan welke eisen moet een paard voldoen om het predicaat te verkrijgen? Met de hulp van KWPN-inspecteurs Henk Dirksen (rijpaard), René van der Kuil (tuigpaard) en Marloes van der Velden (Gelders paard) duiken we in deze serie van vier artikelen dieper in dit onderwerp.

Belang van keuringen

René van der Kuil legt uit wat het belang is van deelname aan de keuring en van de predicaten die te vergeven zijn. "Deelname aan de keuring geeft de fokker of geregistreerde allereerst zelf veel informatie. Wat vindt de jury van mijn paard en waar staat mijn paard ten opzichte van de populatie? Daarnaast is het belangrijk dat wij als fokkerij-organisatie informatie via de keuringen krijgen over de nafok van hengsten en merries. Deze informatie is weer belangrijk voor fokkers bij hun hengstenkeuze. Ook bij het geven van fokadviezen aan fokkers is het van belang dat zij met hun merrie naar de keuring zijn

Charlotte Dekker

Tijdens de stamboekkeuringen worden de paarden door professionele juryleden beoordeeld op belangrijke punten voor die specifieke fokrichting. Hierdoor krijgt een eigenaar een goede inschatting van de kwaliteiten van het paard. Op de stamboekkeuring is bovendien voor rijpaard- en Gelderse merries het eerste predicaat te verdienen: het sterpredicaat.

geweest. De inspecteurs kunnen dan alle informatie over de gekeurde merrie in hun fokadvies betrekken.”

“Wanneer fokkers fokmateriaal willen aanschaffen krijgen zij inzicht in de kwaliteit van de merriestam waaruit ze paarden willen kopen, doordat de predicaaten van het paard zelf en van de vier voorgaande generaties op het stamboekpapier van het paard staan afgedrukt.”

Keuringsstandaard als uitgangspunt

Het KWPN organiseert jaarlijks vele stamboekkeuringen voor merries, waar eigenaren hun paard in het stamboek kunnen laten opnemen. Tijdens deze stamboekkeuringen worden de paarden door professionele juryleden beoordeeld op belangrijke punten voor die specifieke fokrichting. Hierdoor krijgt een eigenaar

een goede inschatting van de kwaliteiten van het paard. Op de stamboekkeuring is het eerste predicaat te verdienen: het sterpredicaat. Het sterpredicaat wordt aan ongeveer 40 procent van de aangeboden merries vergeven. Overigens vormen de tuigpaarden een uitzondering, het sterpredicaat wordt in deze fokrichting pas op de Centrale Keuring gegeven.

Henk Dirksen: “Een paard dat het sterpredicaat krijgt toegekend, heeft bewezen een functioneel en correct gebouwd exterieur te hebben, dat het liefst aansprekend is en ras en uitstraling heeft. Het springpaard heeft daarnaast bewezen voldoende goede basisgangen te hebben en over bovengemiddelde springkwaliteiten te beschikken. Het dressuurpaard is wat meer opwaarts gebouwd en heeft drie correcte basisgangen met daarnaast een goede houding en balans. Een stermerrie

is een functioneel en atletisch sportpaard.” Marloes van der Velden vertelt over het Gelders paard: “Paarden die deelnemen aan de stamboekkeuring dienen zoveel mogelijk te voldoen aan de keuringsstandaard van het Gelders paard. Kenmerken die wij graag zien is een evenredig gebouwd paard met uitstraling, dat goed in het rechthoeksmodel staat, dat beschikt over een opwaarts gerichte, lange hals met welving en bespiering in de bovenlijn, een sterk gebouwde en sterk gespierde rug/lendenpartij heeft en een correct gesteld en hard fundament en een meewerkend en ijverig karakter.” Daarnaast worden ook bij het Gelders paard uiteraard ook de basisgangen, stap, draf en galop, beoordeeld en heeft de eigenaar de keuze om het paard ook te laten springen.

De rijpaarden en Gelderse paarden

Predicaten hebben waarde

Fokker Emmy de Jeu, onder andere de fokker van de nationaal kampioene Eskara de Jeu (v.Jazz) bij de driejarige dressuurmerries afgelopen augustus, heeft een duidelijke mening over het predicaatstelsel en het keuringssysteem van het KWPN. “Alle leden van het stamboek hebben regels met elkaar afgesproken en standaarden waaraan we willen dat onze paarden voldoen. Op de keuring kun je je paarden mooi vergelijken met die van andere fokkers. Paarden worden op de keuring objectief beoordeeld, dus als een merrie dan binnen het stamboek gewaardeerd wordt, dan zegt dat zeker wat. Het KWPN heeft een duidelijke lijn in haar predicaten. Die moet je verdienen en krijg je niet zomaar. Het KWPN is een bekend merk en als je je hebt aangesloten bij zo'n merk, dan ben je toch gek als je geen gebruik maakt van het systeem!”

Dat predicaten waarde hebben, en dan niet alleen in ons eigen land, daar kan Emmy over meepraten. “Ik heb, doordat ik veel reis, aan den lijve ondervonden dat men opkijkt tegen het KWPN. In het buitenland gebruiken ze ook de Nederlandse termen zoals ster, keur en elite en ze weten ook wat dit inhoudt. In Australië, Brazilië, Amerika, Canada, overal kom je tegen dat deze termen worden gebruikt. Ik zeg niet dat een paard met een predicaat altijd meer waard is, maar als het gaat om de fokkerij heb ik gemerkt dat ook buitenlandse fokkers trots zijn als ze een paard hebben dat één van deze predicaten heeft. Het hebben van predicaten en een goede moederlijn is dan ook, zowel nationaal als internationaal, naar mijn mening belangrijk.”

Ook het ‘gezondheidspredicaat’, het PROK-predicaat, vindt Emmy waardevol. “Ook deze term is zowel in binnen- als buitenland bekend. Je wilt toch weten hoe gezond je paarden zijn en ik laat alle jonge paarden die ik aanhoudt toch röntgenologisch keuren, voor een klein bedrag meer worden de foto's beoordeeld en heb je wellicht een predicaat.”

In haar eigen fokkerij maakt ze dan ook veelvuldig gebruik van merries met een ‘vol papier’. “Ik probeer zoveel mogelijk met merries met een predicaat te fokken, maar ik sluit niet uit dat ik ook fok met een stamboekmerrie uit een goede lijn. Als ik een merrie goed genoeg vind, ga ik met haar naar de keuring. Je wilt zoveel mogelijk weten over je merrie en het is ook nog leuk!”

Emmy de Jeu (links): “Je bent toch gek als je geen gebruik maakt van het systeem!”

Sandra Karman

worden op de stamboekkeuring in het couloir beoordeeld, tuigpaarden worden aan de hand getoond. “Uiteraard willen we als eerste graag zien dat het echt om een tuigpaard gaat”, vertelt René van der Kuil. “Het kenmerkende exterieurverschil ten opzichte van de overige fokrichtingen is natuurlijk de verticaal opgerichte hals. Het paard moet dus tuigtypisch zijn en over ras en uitstraling beschikken. De hals moet ook over lengte beschikken, ook in de nek, waarbij het paard terug kan komen in het front. Verder zien we graag een langgelijnd paard dat goed in het rechthoeksmodel staat en een correct fundament heeft. In beweging willen we een paard zien dat zich met veel plezier en gemak toont. Het paard moet er inklimmen, waarbij het achterbeen met veel buiging en kracht onder het lichaam gebracht moet worden, in de achterhand zakt en dus rijst in de voorhand. Qua voorbeengebruik zien we graag veel actie en ruimte en daarnaast een goed zweefmoment. Natuurlijk moet daarbij ook veel front gemaakt worden, de hals er op en terugkomen in het front. Het sterpredicaat is een kwaliteitslabel dat aangeeft dat het hierbij gaat om een tuigpaard dat zich qua exterieur en beweging weet te onderscheiden. Het behoort tot het betere deel van de populatie”, vertelt Van der Kuil. Marloes van der Velden noemde het al even: de keuringsstandaard. Voor elke fokrichting is deze opgesteld. Hierin staat het ideale paard beschreven, het is als het ware een liniaal waarlangs het paard wordt gelegd en dat wordt gebruikt om het paard mee te beoordelen. Hoe meer een paard voldoet aan deze keuringsstandaard, hoe hoger de punten op de stamboekkeuring. Heeft het paard voldoende punten gekregen, dan krijgt het het sterpredicaat. Zie de tabellen voor de eisen per fokrichting en per predicaat. Overigens kunnen zowel merries, ruïnen als hengsten het sterpredicaat behalen.

Keurschap: stapje hoger

De volgende stap op de ladder is het keurpredicaat. Alleen stermerries komen in aanmerking om in graad te worden verhoogd naar het keurpredicaat. Wordt een merrie ‘keur’, dan vervangt dit het sterpredicaat, omdat dit aangeeft dat het gaat om een kwalitatief nog betere merrie dan bij het predicaat ster. Om het keurpre-

Criteria predicaat dressuurpaard

	Vereisten
Stamboekopname (stamboekkeuring of na aanlegtest)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 50 punten • Stokmaat: $\geq 1.58\text{m}$ • Beweging: <ul style="list-style-type: none"> - Stap, draf, galop en houding gemiddeld ≥ 50 punten of - Sportpredicaat dressuur (Z2+1)
Ster (stamboekkeuring of na aanlegtest)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 70 punten • Stokmaat: $\geq 1.60\text{m}$ • Beweging: <ul style="list-style-type: none"> - Stap, draf, galop en houding gemiddeld ≥ 75 punten of - Sportpredicaat dressuur (Z2+1)
Keur (Centrale Keuring)	<ul style="list-style-type: none"> • Sterpredicaat • Voorlopig keur op Centrale Keuring • Sportaanleg: <ul style="list-style-type: none"> - Predicaat IBOP- of EPTM-dressuur of - Z1+1 dressuur of M+5 samengesteld
Elite	<ul style="list-style-type: none"> • Keurpredicaat • PROK-predicaat

Criteria predicaat springpaard

	Vereisten
Stamboekopname (stamboekkeuring of na aanlegtest)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 50 punten • Stokmaat: $\geq 1.58\text{m}$ • Beweging: Stap en draf gemiddeld ≥ 50 punten • Springen: <ul style="list-style-type: none"> - Galop, reflexen, techniek en vermogen gemiddeld ≥ 50 punten of - Sportpredicaat springen (Z+6)
Ster (stamboekkeuring of na aanlegtest)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 70 punten • Stokmaat: $\geq 1.60\text{m}$ • Beweging: Stap en draf gemiddeld ≥ 60 punten • Springen: <ul style="list-style-type: none"> - Galop, reflexen, techniek en vermogen gemiddeld ≥ 75 punten of - Sportpredicaat springen (Z+6)
Keur (Centrale Keuring)	<ul style="list-style-type: none"> • Sterpredicaat • Voorlopig keur op Centrale Keuring • Sportaanleg: <ul style="list-style-type: none"> - Predicaat IBOP- of EPTM-springen of - M+5 springen of M+5 samengesteld
Elite	<ul style="list-style-type: none"> • Keurpredicaat • PROK-predicaat

dicaat te halen is in alle fokrichtingen de eis dat het paard óf een IBOP of EPTM (alleen voor rijpaarden) met goed gevolg heeft afgelegd, óf in de sport een bepaald niveau heeft behaald wat recht geeft op

het keurpredicaat. Ze moet dus onder het zadel of voor de wagen voldoende hebben gepresteerd, wat aangeeft dat zij op een voldoende niveau aan het fokdoel (sport) voldoet.

Criteria predicaten tuigpaard

	Vereisten
Stamboekopname (stamboekkeuring)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 50 punten • Stokmaat: ≥ 1.58m • Beweging: ≥ 50 punten
Ster (Centrale Keuring)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 68 punten • Beweging: ≥ 68 punten • Exterieur en beweging tezamen ≥ 140 punten • Stokmaat: ≥ 1.60m
Keur	<ul style="list-style-type: none"> • Sterpredicaat • Sportaanleg: <ul style="list-style-type: none"> - Predicaat IBOP-tuig of - Predicaat sport-tuig of - In 1 seizoen ≥ 25 winstpunten in enkelspan of - In max. drie seizoenen ≥ 50 winstpunten in enkelspan
Elite	<ul style="list-style-type: none"> • Keurpredicaat • PROK-predicaat

Criteria predicaten Gelders paard

	Vereisten
Stamboekopname (stamboekkeuring of na IBOP)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 50 punten • Stokmaat: ≥ 1.58m • Beweging: <ul style="list-style-type: none"> - Stap, draf, galop en houding gemiddeld ≥ 50 punten of - Sportpredicaat dressuur (M+5)
Ster (stamboekkeuring of na IBOP)	<ul style="list-style-type: none"> • Exterieur: ≥ 70 punten • Stokmaat: ≥ 1.60m • Beweging: <ul style="list-style-type: none"> - Op stamboekkeuring beweging ≥ 60 punten en totaal ≥ 140 punten voor twee van de drie cijfers voor exterieur, beweging of springen, waarbij exterieur altijd meetelt of - Sportpredicaat dressuur (M+5)
Keur (Centrale Keuring)	<ul style="list-style-type: none"> • Sterpredicaat • Voorlopig keur op Centrale Keuring • Sportaanleg: <ul style="list-style-type: none"> - Predicaat IBOP Gelders paard of - Sportpredicaat dressuur, springen, mannen of samengesteld (M+5) of - Driemaal uitgebracht op internationale vierspanwedstrijd op alle onderdelen of - Uitkomen in endurance klasse III met minimaal 3 winstpunten
Elite	<ul style="list-style-type: none"> • Keurpredicaat • PROK-predicaat

De rijpaarden en de Gelderse paarden moeten hiernaast op de Centrale Keuring aan de jury worden voorgesteld aan de hand. “De betere stermerries worden voorlopig keur dan wel keur”, vertelt Henk Dirksen. “Het exterieur wordt nogmaals

bekeken, net als de beweging van het paard aan de hand. Een springpaard hoeft niet met de meeste ruimte te bewegen, wel is het lichaamsgebruik en de functionaliteit van de beweging heel belangrijk. Ook nemen we de cijfers van de stam-

boekkeuring voor galop en bij springpaarden ook van het springen duidelijk mee. Heeft het paard al in de sport gepresteerd, dan kan dat zeker positief meewegen.” Ook Marloes van der Velden vertelt dat een Gelderse keurmerrie wat anders is dan een stermerrie. “Het verschil tussen een ster- en keurmerrie is dat het sterpredicaat het eerste te behalen predicaat is op exterieur en beweging en het keurpredicaat het daaropvolgende predicaat. Een keurmerrie is in exterieur en beweging een klasse beter dan een stermerrie. Een keurmerrie vertegenwoordigt een goed exterieur en heeft zich al bewezen in de sport of via een aanlegtest.” Een stermerrie die op de Centrale Keuring wordt voorgesteld voordat zij een IBOP of EPTM heeft gedaan of in de sport op een bepaald niveau presteert, wordt ‘voorlopig keur’. Het ‘voorlopig keur’-zijn van een merrie wordt weleens onterecht aangeduid als zijnde een predicaat. Dit is het niet: een merrie die voorlopig keur is geworden op de Centrale Keuring blijft ‘ster’ totdat zij aan de eisen onder het zadel of voor de wagen heeft voldaan. Voldoet zij hieraan, dan is zij ‘keur’. Zoals al aangegeven worden tuigpaardmerries op de Centrale Keuring ster. Zij kennen geen voorlopig keurschap of een hogere exterieureis. Een stermerrie die de IBOP met voldoende gevolg aflegt of voldoende in de sport presteert, wordt automatisch keur. Het keurpredicaat zoals bovenstaand beschreven is, in alle fokrichtingen, alleen weggelegd voor merries. Overigens kunnen ook goedgekeurde KWPN-hengsten ‘keur’ worden verklaard, maar de eisen hiervoor zijn compleet anders dan bij merries. In een latere aflevering van deze serie lichten we de eisen voor dit predicaat nader toe.

Gezondheid als extra eis

Voor het elitepredicaat is, net als het keurpredicaat, een combinatie van goede resultaten nodig om deze te behalen. Is een merrie ster geworden, en vervolgens keur, dan is elite wederom een stap hoger. Een elitemerrie heeft aan alle KWPN-eisen voldaan wat betreft exterieur, aanleg en gezondheid. En deze laatste, gezondheid, is een eis die we nog niet eerder noemden in dit artikel. Deze eis is dan ook datgene dat een keurmerrie van een elitemerrie onderscheidt. We kennen namelijk ook nog het PROK-predicaat en eigenlijk is het

Merries geregistreerd in register A

Onder andere paarden waarvan de moeder een KWPN-geregistreerde merrie is en de vader een hengst die is goedgekeurd bij een KWPN-erkend stamboek, worden in het register A geregistreerd. Deze paarden kunnen gewoon deelnemen aan de stamboekkeuring, maar zij moeten vaak nog aan aanvullende eisen voldoen voordat zij definitief in het stamboek kunnen worden opgenomen. Deze aanvullende eisen, op gebied van röntgen, cornage en aanleg, zijn afhankelijk van datgene waaraan de vader al voldaan heeft. Heeft de vader al aan de eis voldaan, dan is de nakomeling vrijgesteld.

In het Selectiereglement merries onder artikel 18 staan deze eisen omschreven en hieronder wordt dit in een tabel weergegeven.

Eisen register A-merries voor stamboekopname

Aanvullende eis voor stamboekopname:	Vrijstelling als:	Merrie heeft zelf voldaan als:
Cornage-onderzoek	Vader van betreffende merrie beschikt aantoonbaar over een normaal gebouwd en functionerend ademhalingsapparaat en is vrij van cornage zoals omschreven in het veterinaire reglement	De merrie over een normaal gebouwd en functionerend ademhalingsapparaat beschikt en vrij is van cornage, zoals omschreven in het veterinaire reglement
Röntgenonderzoek	Vader van betreffende merrie heeft aantoonbaar aan desbetreffende normen van het röntgenologisch onderzoek voldaan, zoals omschreven in het veterinaire reglement.	De merrie aan de normen voor röntgenologisch onderzoek voldoet, zoals omschreven in het veterinaire reglement
Aanlegtest	<p>Spring-/Dressuurmerries:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vader heeft aantoonbaar gepresteerd/presteert op Grand Prix-niveau (spr. CSI*** of meer met ten hoogste 4 strafpunten, dressuur CDI met minimumscore 65%) - Vader is een bewezen vererfer in zijn eigen fokgebied of land (twee jaar achtereen sportindex met positieve afwijking van tweemaal de standaarddeviatie en een betrouwbaarheid boven de 75%) - Vader heeft minimaal zes (springen)/drie (dressuur) nakomelingen opgenomen in de WBFSH-rankings <p>Tuigpaardmerries:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vader heeft aantoonbaar gepresteerd/presteert in de hoogste concoursklasse van de KNHS of is naar het oordeel van de hengstenkeuringscommissie in de fokrichting tuigpaard een bewezen prestatievererfer. <p>Gelderse merries:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vader heeft aantoonbaar gepresteerd/presteert op 1.40m-niveau springen of op Prix St. George/Intermediaire I dressuurniveau of een hoge prestatie in de aangespannen sport (nationaal niveau) of in de samengestelde wedstrijdsport (nationaal niveau) of is naar het oordeel van de hengstenkeuringscommissie in de fokrichting Gelders paard een bewezen prestatievererfer. 	<p>De merrie geslaagd is voor aanlegtest binnen betreffende fokrichting of discipline</p> <p>De merrie een sportprestatie heeft geleverd die gelijk is aan de voor het predicaat keur vereiste sportprestatie</p>

heel simpel: een keurmerrie die ook het PROK-predicaat behaalt, is elite. Dit predicaat 'elite' overschrijft het keurschap, want ook dit geeft weer aan dat het gaat om een merrie die aan meer eisen heeft voldaan. De merrie staat wederom een trede hoger op de ladder. Het hebben van een elitemerrie is bijzonder en geeft aan dat het gaat om een waardevolle fokmerrie. Alleen merries kunnen het elitepredicaat behalen.

Het PROK-predicaat is overigens afzonderlijk van alle andere predicaten te behalen. Ook een veulenboekmerrie die nooit op de stamboekkeuring is geweest, kan dit predicaat dus halen, maar ook zijn er veel stamboek- en stermerries die

'PROK' zijn. Merries, hengsten en ruinen kunnen het predicaat PROK behalen. PROK staat voor Project Röntgenologisch Onderzoek KWPN. In het fokdoel van het KWPN staat dat we gezonde paarden willen fokken en om die reden is dit predicaat in het leven geroepen. Eigenaren kunnen bij een kleine 40 volgens de beroepsgroep erkende klinieken, door het hele land, röntgenfoto's laten maken van onder andere de kogelgewrichten, spronggewrichten en achterknieën. Het gaat om een standaardset van 22 foto's, die door de kliniek naar het KWPN worden verzonden. Vervolgens worden zij door een onafhankelijke KWPN-beoordelingscommissie op de Faculteit der Dierge-

neeskunde in Utrecht beoordeeld en indien het paard aan de eisen voldoet, wordt het predicaat PROK afgegeven. Onder andere de straalbeenderen en de sesambeenderen worden beoordeeld, en ook wordt bekeken hoe het staat met de situatie wat betreft het voorkomen van spat, kogelartrose en osteochondrose (OC(D)). Het is te uitgebreid om in dit artikel de exacte eisen per gewricht en per onderdeel op te schrijven. Op de KWPN-site worden de eisen voor de diverse predicaten, ook die van het PROK-predicaat, nader toegelicht. Ga naar www.kwpn.nl/Selectie>Merries>Springmerries/Dressuurmerries/Gelderse merries/Tuigpaardmerries>Predikaten.

